

ІНШОМОВНА СПРОМОЖНІСТЬ ОСОБИ ПІД ЧАС ВСТУПУ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ В УКРАЇНІ: ОБОВ'ЯЗКОВА УНОРМОВАНА ВИМОГА ЧИ РЕКОМЕНДАЦІЯ?

Коломоєць Т. О., Кремова Д. С.

ВСТУП

В умовах істотної активізації співпраці державних службовців у період дії правового режиму воєнного стану із зовнішніми партнерами для забезпечення реалізації та захисту громадян України, які вимушено перебувають за кордоном, для захисту інтересів України внаслідок збройної агресії у міжнародних інституціях, для пошуку допомоги для потреб Збройних Сил України та відшкодування шкоди, завданої агресором, для реалізації євроінтеграційних прагнень держави у період повоєнної відбудови актуалізується проблематика спроможності державних службовців виконувати свої службові обов'язки в нових умовах, і насамперед це стосується їх іншомовної спроможності. Набуття особливої значимості іншомовної спроможності для державних службовців в нових умовах існування держави з необхідністю актуалізує потребу підготовки і внесення змін та доповнень до чинного законодавства про державну службу задля приведення його змісту у відповідність до реальних вимог часу, а це, у свою чергу, зумовлює потребу формування наукового підґрунтя для нормотворення у сфері вищезазначених суспільних відносин й забезпечення дотримання під час новітньої вітчизняної нормотворчої діяльності принципу науковості. Метою роботи є формування наукового обґрунтування доцільності корегування положень чинного законодавства про державну службу у частині визначення іншомовної спроможності особи як «фільтру» для ефективної реалізації права особи на державну службу у період повоєнної відбудови України. Об'єктом роботи є суспільні відносини, що виникають при реалізації права особи на державну службу. Предметом роботи є іншомовна спроможність особи при вступі на державну службу в аспекті з'ясування її обов'язкового чи рекомендаційного значення, із обранням відповідного змісту та форми нормативного її закріплення. Методологічне підґрунтя сформоване за рахунок поєднання загальних та спеціальних методів наукового пізнання, а науковою базою слугували роботи вчених юристів, присвячені різним аспектам реалізації права на державну службу (наприклад, роботи Ю. Битяка, Л. Біли-Тіунової, С. Стеценка, А. Берлача та ін.), службового права (наприклад, роботи О. Музи, Т. Аніщенко, Д. Припутня та ін.), в т.ч. й з акцентом на досвід правового регулювання у зарубіжних країнах (наприклад, роботи В. Тимошука, А. Школика, І. Коліушка, Р. Куйбіди тощо).

1. Іншомовна спроможність особи – обов’язкова (загальна) чи спеціальна умова допуску особи до державної служби?

Умови допуску до державної служби умовно поділяються на дві групи – обов’язкові або ж загальні, класичні, стандартні й дотримання їх має бути обов’язковим незалежно від того, на яку посаду, в якому органі державної влади особа претендує. Вже сама назва цих ознак – загальні або ж обов’язкові, класичні, стандартні вимоги – свідчить про їх загальнодержавний характер (у аспекті посад в органах держави) й імперативність, що взагалі виключає можливість для різноваріативності тлумачення положень, які їх закріплюють, обов’язковість дотримання останніх. До переліку таких ознак законодавець включає: громадянство України, повну дієздатність особи, що є цілком обгрунтованим з огляду на зміст служіння особи публічним інтересам під час професійної діяльності, який передбачає «зв’язок» особи із Українським народом, із державою (політико-правовий зв’язок) й повний обсяг дієздатності для спроможності здійснювати професійну публічно-службову діяльність. Окрім того «базовий» законодавчий акт про державну службу, а саме Закон України «Про державну службу» передбачає в якості загальної обов’язкової умови допуску особи до державної служби, а відповідно й умови для реалізації права особи на державну службу, відсутність у особи судимості за умисні злочини, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку (п. 4 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про державну службу»), рішення суду про позбавлення права займатися діяльністю, пов’язаною з виконанням функцій держави, або зайняття відповідної посади (п. 4 ч. 1 ст. 19 цього ж Закону), факту притягнення особи до адміністративної відповідальності й накладення адміністративного стягнення за корупційне або пов’язане із корупцією правопорушення (щоправда з уточненням – протягом трьох років з дня набуття законної сили відповідною постановою) (п. 5 ч. 1 ст. 19 цього ж Закону), що є знову ж таки цілком логічним з огляду на зміст і характер професійної діяльності, яку особа буде здійснювати, перебуваючи на посаді державної служби.

Поряд із зазначеними умовами допуску особи до державної служби варто виокремлювати й т.зв. «мовну умову», яку варто розглядати як мовну спроможність особи здійснювати професійну діяльність на посаді державної служби. Про загальний характер такої умови свідчить унормування положення про обов’язкове подання претендентом на посаду державної служби (не залежно від посади, незалежно від органу державної влади) сертифікату про рівень володіння державною мовою за підсумками складання особою іспиту, із дотриманням передбаченої процедури¹. Щоправда, детальний аналіз цих же положень чинного законодавства

¹ «Мовний» іспит як умова допуску особи до публічної служби в Україні: правовий аспект (100 найпоширеніших запитань та відповідей): довідник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Право» / уклад.: Т. О. Коломоєць, Д. С. Кримова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 192 с. ISBN 978-966-992-742-2

дозволяє з упевненістю стверджувати, що «мовна» умова дійсно є обов'язковою для вступу особи на державну службу, проте обов'язковою є саме «внутрішня мовна умова», яка стосується вільного володіння особою державною мовою для використання її у своїй професійній діяльності. Це дозволяє вести мову про «складний», «комплексний» характер «мовної умови» в цілому й виокремлювати умовно «внутрішню мовну умову» та «зовнішню мовну умову». Стосовно ж «зовнішньої мовної умови», яку варто розглядати в аспекті іншомовної (у «прив'язці» до однієї іноземної мови або ж декількох іноземних мов) спроможності особи до виконання службових обов'язків на посаді державної служби, варто одразу ж зазначити, що імперативний припис стосовно наявності такої умови доступу передбачений лише для осіб, які претендують на зайняття посад категорії «А», – «володіння іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов РС» (п. 1 ч. 2 ст. 20 цього ж Закону), для решти ж посад така вимога не закріплена. Проте, як вже і зазначалося, реалії часу вимагають наявності у всіх без винятку державних службовців на посадах державної служби іншомовних компетентностей. З огляду на потребу опрацювання й застосування у професійній діяльності актів РС, міжнародно-правових актів, співпраці під час службової діяльності з іноземними колегами (обмін інформацією, листування, спільні заходи, спілкування тощо) іншомовна спроможність всіх без винятку державних службовців набуває значення умови ефективності реалізації права особи на державну службу, ефективності виконання завдань професійної службової діяльності, а це, у свою чергу, й обумовлює потребу внесення змін до чинного законодавства у частині закріплення імперативного положення стосовно «іншомовної умови» допуску особи до державної служби.

Усуваючи передумови для можливого формування аргументів для унеможливлення відповідних корекцій у чинному законодавстві, варто одразу ж зазначити, що жодних «надмірних», «дискримінаційних» вимог для претендентів на посади державної служби запропоновані положення не будуть містити. Оскільки претендент на посаду державної служби обов'язково має підтвердити рівень своєї професійної підготовки, надавши документ про вищу освіту (не нижче рівня вищої освіти бакалавра для посад категорії «В» і не нижче рівня вищої освіти магістра для посад категорій «А», «Б») (ч. 1 ст. 19 Закону України «Про державну службу»), отже тим самим він підтверджує й набуття під час навчання іншомовних компетентностей. Більше того, стандарти вищої освіти за всіма спеціальностями передбачають обов'язкове набуття іншомовних компетентностей здобувачами вищої освіти за час відповідного навчання, а згідно із наказами МОН України від 15.03.2023 року № 276 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2023 році», від 12.04.2023 року № 418 «Про деякі питання нормативного забезпечення вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технічних процесів здійснення зовнішнього оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти», від 21.04.2023 року № 463 «Про організацію та проведення у 2023 році вступних

випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технічних процесів здійснення ЗВО для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти», й відповідних наказів Національного центру оцінювання якості освіти від 28.03.2023 року № 411, від 20.04.2023 року № 55, від 21.04.2023 № 57 особи, що претендують на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти, при вступі мають обов'язково скласти єдиний вступний іспит (ЄВІ), складовою частиною якого є тестування з іноземної мови. А для регульованих спеціальностей якими є спеціальності 081 Право і 293 Міжнародне право взагалі передбачено складання єдиного комплексного фахового вступного випробування (СФВВ), єдиного вступного іспиту з іноземної мови (ЄВІ) та тестування загальної навчальної компетентності. Тим самим законодавець передбачає, що особа, яка претендує на будь-яку посаду державної служби, надаючи диплом про вищу освіту, тим самим підтверджує не тільки набуття нею за час навчання іншомовних компетентностей, а й проходження «мовного фільтру» для визначення рівня її компетентностей з іноземної мови у цей же період. Саме тому будь-які дискусії стосовно того, що запропоновані рекомендації щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства у частині закріплення засад проходження «мовного фільтру» для допуску особи до професійної службової діяльності на посаді державної служби, є такими, що унеможливають доступ особам до державної служби, не є достатньо аргументованими, а скоріш за все, штучними і такими, що спрямовані на гальмування вдосконалення інституту державної служби в цілому, зниження ефективності його й відсутність релевантності його реальним вимогам часу.

У порівнянні із «внутрішньою мовною умовою», яка стосується державної мови, і яку варто розглядати як «жорстку умову», оскільки законодавець детально передбачив визначення рівня володіння державною мовою, проходження особою зазначеної процедури встановлення такого рівня у вигляді екзамену із тестуванням та розмовною частиною й отримання сертифікату за підсумками проходження такої процедури, також одночасно закріпив положення про безстроковість дії зазначеного сертифікату та безоплатність проходження такої процедури екзамену. Тим самим створивши всі необхідні умови для подолання «мовного бар'єру» допуску особи до державної служби.

«Зовнішню ж мовну ознаку» варто розглядати як «м'яку умову», оскільки щодо неї законодавець закріплює вимогу «володіння однією із офіційних мов РС», що розширює можливості особи й не вимагає проходження кількості етапної процедури, оскільки «володіння» та «рівень вільного володіння» все ж таки є дещо різнопорядковими рівнями іншомовної спроможності. І з цим варто погодитися, бо використання іноземної мови у професійній діяльності особи на посаді державної служби, у порівнянні із державною мовою, є все ж таки меншим за своїм обсягом (залежно від посади, від органу державної влади, сфери реалізації державної влади тощо). Щоправда, не варто й вважати, що зазначене з'ясування питання іншомовної

спроможності особи для ефективного виконання службових обов'язків на посаді державної служби має підтверджуватися автоматично, спрощено, формально, лише шляхом подання особою документу про вищу освіту.

По аналогії із професійною підготовкою, іншомовна спроможність особи має перевірятися під час конкурсної процедури задля з'ясування релевантності такої підготовки тому обсягу службових повноважень, які передбачає посада, на яку особа претендує, й спроможність особи ефективно їх виконувати. З огляду на завдання і функції держави, практичне виконання яких передбачає державна служба (ст. 1 Закону України «Про державну службу»), а отже й служба на посадах всіх без винятку категорій, наявність іншомовних компетентностей у особи в реальних умовах існування державної служби набуває ознаки обов'язковості для всіх без винятку посад всіх категорій державної служби, що й вимагає внесення відповідних доповнень до ст. 20 Закону України «Про державну службу» й аналогічних положень інших нормативно-правових актів, які визначають вимоги до вступу на посади різновидів державної служби, кваліфікаційні вимоги тощо. Додатково це підтверджує і політика НАДС щодо іншомовної спроможності державних службовців й визнання в якості пріоритетного напрямку підвищення їх кваліфікації саме вдосконалення відповідної спроможності службовців, моніторинг рівня такої їх спроможності (Постанова КМУ від 30.12.2022 № 1494 «Про внесення змін до Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад», наказ НАДС України від 20.02.2023 № 22-23 «Про зміни до Переліку пріоритетних напрямків (тем) підвищення кваліфікації за загальними (сертифікатними) та короткостроковими програмами у 2023 році», тощо²), затвердження різних програм для підвищення їх кваліфікації й створення необхідних умов для вдосконалення службовцями (мова йде про осіб, які займають посади всіх без винятку категорій) рівня своєї іншомовної спроможності (наприклад, участь у реалізації Проекту Eng4PublicService як результат співпраці НАДС із освітньою організацією EF Language Learning Solution із безкоштовного вивчення публічними службовцями англійської мови, Програми Reallyenglish for Ukraine courses тощо). Держава не тільки змінює вектори кадрового забезпечення державної служби, із акцентом на його якість, а й створює для цього всі необхідні умови – доступність ресурсів для вдосконалення іншомовної спроможності державних службовців, можливість вибору із

² Коломєєць Т.О. Іншомовна спроможність особи при вступі на державну службу в Україні: повинна бути обов'язковою умовою або ж тільки заохочуватися? Закарпатські правові читання. Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів: Матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 27 квітня 2023 року р. Частина I. Львів Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 194-196. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-45>

розмаїття таких освітніх ресурсів, безоплатність доступу до них, постійність і зручність у використанні без відволікання особи від професійного служіння публічним інтересам.

Отже, має місце об'єктивно зумовлений запит держави на іншомовноспроможних державних службовців, а також реальні кроки держави у напрямку формування відповідного кадрового забезпечення державної служби. Все це, у свою чергу, вимагає змін та доповнень до чинного законодавства України про державну службу у частині унормування обов'язкової вимоги щодо іншомовної спроможності претендентів на посаду державної служби всіх без винятку категорій – «володіння особою іноземною мовою, яка є однією із офіційних мов РЄ».

2. «Іншомовний фільтр» допуску особи до державної служби: процедурний вимір

З огляду на «спрощену» модель визначення іншомовної спроможності кандидата на посаду державної служби, у порівнянні із «жорсткою моделлю» процедури визначення рівня володіння державною мовою (із виокремленням навіть двох рівнів такого володіння), а також із відсутністю закріпленого імперативу т. зв. «прохідного бар'єру» іншомовної спроможності особи задля допуску її на посади державної служби (хоча «законодавство України має приклади фіксації таких вимог на рівні не нижче B2 Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти з англійської мови»³), все ж таки в сучасних умовах існування України варто вести мову про нагальну потребу визначення рівнів такої спроможності (хоча і без «прив'язки» до конкретних показників таких рівнів) для можливості виконання особою службових обов'язків на певній посаді державної служби. Цілком можливо вести мову про проходження особою мовного випробування у вигляді тестування під час першого етапу процедури загального конкурсного відбору. Таке тестування за своєю процедурою може бути подібним до тестування, яке вже проводиться для кандидатів на посади державної служби категорії «А», або ж бути подібним до процедури єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з іноземної мови для вступників на другий (магістерський) рівень вищої освіти. Цілком доречним вважається все ж таки розгляд вступного випробування з іноземної мови саме у вигляді тестування (різні види текстових завдань) як складової частини процедури загального тестування, із внесенням відповідних доповнень до ч. 2 ст. 22 Закону України «Про державну службу» й до Порядку проведення конкурсу, затвердженого Постановою КМУ від 15.02.2022 року № 169.

Відповідне тестування з іноземної мови цілком може передбачати блоки тестових завдань, які б дозволяли перевірити рівень різних компетентностей

³ Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / упоряд. акад. А.О. Селіванов, М.І. Іншин. К.: Парлам. Вид-ня, 2017. 512 с., С.163

особи (читання, розуміння, написання тощо), із обов'язковим закріпленням розподілу балів за виконання кожного блоку завдань й «порогового балу» («прохідного бар'єру») для зарахування результатів вступного випробування як складової частини тестування в цілому (як-то: по одному балу за кожну правильну відповідь з кожного блоку завдань й із «прохідним балом» для допуску особи до наступного процедурного конкурсного випробування, який би дорівнював сумарно не менше ніж 85% правильних відповідей, а отже й відповідної кількості балів й, як наслідок, результат – «вступне випробування з іноземної мови пройдено» (щоправда, без виокремлення будь-яких рівнів володіння іноземною мовою, принаймні поки що). Такий «мовний фільтр» дозволить забезпечити доступ до посад державної служби осіб із рівнем іншомовної спроможності, достатньої для ефективного виконання службових обов'язків на посаді державної служби в сучасних умовах існування держави, виконання службових обов'язків в «нових умовах».

Цілком логічним є питання й іншомовної спроможності тих державних службовців, які вже займають посади державної служби й реалізують державну політику у різних сферах суспільного життя в реальних умовах. Рівень іншомовної спроможності таких осіб під час доступу до служби свого часу не з'ясовувався, хоча вони у своїй службовій діяльності все активніше контактують із іноземними колегами й працюють із нормативними актами іноземною мовою. «Мовний фільтр» для них також цілком можна було б впровадити, розглядаючи його як складовий елемент щорічного оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. Як і з вимогою щодо володіння іноземною мовою для претендентів на посади державної служби категорії «А», впровадження якої було відтерміновано свого часу до 01 травня 2018 року, так і з «мовним фільтром» при щорічному оцінюванні результатів службової діяльності осіб можна відтермінувати його впровадження на певний період, достатній для проходження особами навчання за різними освітніми програмами, курсами, вебінарами тощо. До того ж держава дозволяє залучення державних службовців до різних форм вдосконалення своєї іншомовної спроможності (сертифікатні освітні програми, короткострокові програми, онлайн-програми, онлайн-курси, тематичні вебінари тощо⁴) й створює достатні можливості для цього, в т.ч. й безкоштовне навчання впродовж всього періоду виконання на посаді державної служби своїх службових обов'язків, можливість участі у закордонних освітніх (навчальних) відрядженнях, долучення до різних освітніх програм на базі ЗВО, наукових установ і, безперечно, Вищої школи публічного управління. Таке відтермінування можливе на кілька років (наприклад, два-три роки), із обов'язковим включенням «іншомовного

⁴ Коломоєць Т.О., Кремова Д.С. Іншомовна спроможність державних службовців як обов'язкова умова реалізації пріоритетних дій Уряду України у період повоєнної відбудови держави (правовий аспект). Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С 295-297. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/68>

фільтру» після спливу цього терміну й визначення рівня набуття (вдосконалення) іншомовної спроможності особи вже під час проходження службовцями процедури щорічного оцінювання результатів службової діяльності особи й із закріпленням відповідних положень у Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженого Постановою КМУ від 23.08.2017 року № 640. Це дозволить забезпечувати «якість» кадрового ресурсу державної служби й спроможність його до виконання завдань і функцій останньої в умовах реалізації євроінтеграційних пріоритетів державотворення і правотворення, активного міжнародного співробітництва й адаптації правових стандартів вітчизняної державної служби до міжнародних та європейських правових аналогів. Це дозволить реалізувати все багатоманіття завдань, які передбачені у Плані пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженому розпорядженням КМУ від 14.03.2023 року № 221-р, й програм як складових Плану повоєнної відбудови України, забезпечивши тим самим достатній рівень співпраці (як обов'язкової умови їх реалізації) з «іноземним» елементом у всіх без винятку сферах суспільних відносин. Процедурний аспект «мовного фільтру» допуску особи до державної служби має бути унормованим, прозорим, зрозумілим, оперативним й передбачати реальну можливість визначення рівня володіння особою іноземною мовою, необхідною для виконання службових обов'язків на посаді державної служби. Така процедурна модель має бути, у порівнянні із «внутрішнім мовним фільтром» (щодо рівня вільного володіння державною мовою), менш «жорсткою», без виокремлення рівнів володіння мовою, проте, із проходженням тестування, яке б дозволило з'ясувати наявність у особи всіх іншомовних компетентностей для ефективного виконання службових обов'язків, а отже її «якісної» діяльності на посаді державної служби, тобто проходження нею випробувального тестування з іноземної мови, із проходження «бар'єру допуску» до подальших конкурсних процедур.

ВИСНОВКИ

«Якісне» функціонування державної служби в Україні в умовах правового режиму воєнного стану й періоду повоєнної відбудови з необхідністю передбачає активізацію співпраці з «іноземним» елементом у всіх без винятку сферах суспільного життя, що, у свою чергу, вимагає перегляду унормованих засад допуску особи до державної служби й закріплення «мовного фільтру» у частині проходження особою вступного випробування з іноземної мови. Задля цього доцільними вбачаються доповнення до законодавства України про державну службу у частині розширення вимог до кандидатів на посади державної служби, процедури тестування при конкурсному відборі, із деталізацією процедури такого вступного випробування у розрізі блоків тестових завдань, які б охопили всі різновиди іншомовних компетентностей особи, оцінювання результатів тестування й визначення «прохідного бар'єру»

для проходження наступних етапів загальної конкурсної процедури допуску особи до державної служби. «Мовний фільтр» (у аспекті володіння особою іноземною мовою) має бути «менш жорстким» у порівнянні із процедурою складання особою екзамену на визначення рівня вільного володіння державною мовою, проте зрозумілим, прозорим, оперативним, достатнім за обсягом завдань для з'ясування спроможності особи використовувати іноземну мову під час виконання своїх службових обов'язків. З огляду на нагальну потребу держави у «кадрах нової генерації», відповідні зміни варто вже готувати й вносити для фахового обговорення й прийняття у встановленому законом порядку, поряд із унормуванням обов'язку державних службовців вдосконалювати рівень своєї іншомовної спроможності впродовж всього періоду перебування на державній службі й контролювати за виконанням цього обов'язку під час щорічного оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. Іншомовна спроможність особи має набувати характеру обов'язкової умови допуску її до державної служби, ефективність службової діяльності й побудови службової кар'єри.

АНОТАЦІЯ

В умовах істотної активізації співпраці державних службовців у період дії правового режиму воєнного стану із зовнішніми партнерами для забезпечення реалізації та захисту громадян України, які вимушено перебувають за кордоном, для захисту інтересів України внаслідок збройної агресії у міжнародних інституціях, для пошуку допомоги для потреб Збройних Сил України та відшкодування шкоди, завданої агресором, для реалізації євроінтеграційних прагнень держави у період повоєнної відбудови актуалізується проблематика спроможності державних службовців виконувати свої службові обов'язки в нових умовах, і, насамперед, це стосується їх іншомовної спроможності. Набуття особливої значимості іншомовної спроможності для державних службовців в нових умовах існування держави із необхідністю актуалізує потребу внесення змін та доповнень до чинного законодавства задля приведення його змісту у відповідність до реальних вимог часу, а це, у свою чергу, потребує формування наукового підґрунтя для нормотворення у сфері зазначених суспільних відносин й тим самим забезпечення під час сучасної вітчизняної нормотворчості дотримання принципу науковості. «Якісне» функціонування державної служби в Україні в умовах правового режиму воєнного стану й періоду повоєнної відбудови з необхідністю передбачає активізацію співпраці державних службовців з «іноземним» елементом (публічними службовцями, співробітниками міжнародних організацій тощо) у всіх без винятку сферах суспільного життя, що, у свою чергу, вимагає перегляду унормованих засад допуску особи до державної служби й закріплення т.зв. «мовного фільтру» у частині проходження особою вступного випробування з іноземної мови.

Задля цього доцільними вбачаються внесення доповнень до законодавства України про державну службу у частині розширення вимог до кандидатів на посади державної служби, процедури тестування при конкурсному відборі, із деталізацією процедури такого вступного випробування у розрізі блоків тестових завдань, які б охопили всі різновиди іншомовних компетентностей особи, оцінювання результатів тестування й визначення «прохідного бар'єру» для доступу особи до наступних етапів загальної конкурсної процедури допуску особи до державної служби. «Мовний фільтр» (у аспекті володіння особою іноземною мовою) має бути «менш жорстким» у порівнянні із процедурою складання особою екзамену на визначення рівня вільного володіння державною мовою, проте водночас він має бути зрозумілим, прозорим, оперативним, достатнім за обсягом запропонованих особі завдань для з'ясування спроможності такої особи не просто розуміти іноземну мову (іноземні мови), а насамперед спроможності особи використовувати іноземну мову під час виконання своїх службових обов'язків. З огляду на нагальну потребу держави у «кадрах нової генерації», відповідні зміни до законодавства варто вже готувати й пропонувати для фахового обговорення й прийняття у встановленому законом порядку, поряд із унормуванням обов'язку державних службовців вдосконалювати рівень своєї іншомовної спроможності впродовж всього періоду перебування на державній службі, й засади здійснення контролю за виконанням ними цього обов'язку під час щорічного оцінювання результатів службової діяльності державних службовців. Іншомовна спроможність особи має набувати характеру обов'язкової умови допуску її до державної служби, а також передумови забезпечення ефективності службової діяльності й побудови службової кар'єри особою.

Література:

1. «Мовний» іспит як умова допуску особи до публічної служби в Україні: правовий аспект (100 найпоширеніших запитань та відповідей): довідник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Право» освітньо-професійної програми «Право» / уклад.: Т. О. Коломoeць, Д. С. Кремова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 192 с. ISBN 978-966-992-742-2

2. Коломoeць Т.О. Іншомовна спроможність особи при вступі на державну службу в Україні: повинна бути обов'язковою умовою або ж тільки заохочуватися? Закарпатські правові читання. Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів: Матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 27 квітня 2023 року р. Частина I. Львів Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 194-196. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-45>

3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / уряд. акад. А.О. Селіванов, М.І. Іншин. К.: Парлам. Вид-ня, 2017. 512 с.

4. Коломоєць Т.О., Кременова Д.С. Іншомовна спроможність державних службовців як обов'язкова умова реалізації пріоритетних дій Уряду України у період повоєнної відбудови держави (правовий аспект). Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С 295-297. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/68>

Information about the authors:

Kolomoiets Tetiana Oleksandrivna,

Doctor of Law, Professor,
Corresponding-member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Honored Lawyer of Ukraine,
Dean of the Faculty of Law
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovsky str., Zaporizhzhia, 69600, Ukraine

Kremova Daria Serhiivna,

PhD in Law,
Lecturer at the Department of Constitutional and Administrative Law
Zaporizhzhia National University
66, Zhukovsky str., Zaporizhzhia, 69600, Ukraine